

KIS-657 – Hanc'herieg an arvestoù VIII – Ar rañvell. Spisted ar skeudenn

(GE – 26 12 99)

RAÑVELL

Trevnad stignet e diabarzh amkanell ar c'hamera, meni stiv a zo en e greiz un ode a vent argemmus, e talvez ar *rañvell* da reoliñ skejad an hordenn luc'h a ya da gizañ ar goc'henn. An *igorad* a reer eus derez keñverel brasted an ode ; dewerzhed e vez e derezioù : f/1 (igorad uc'hek), f/1,4 - f/2 - f/2,8 - f/4 - f/5,6 - f/8 - f/11 - f/16 - f/22 - f/32 - f/45 - f/64, keñverioù dibabet e doare ma vez tremen d'an derez a-us kement ha rannañ dre zaou (ha tremen d'an derez a-is kement ha liesaat dre zaou) ar c'hementad luc'h (al luc'had) o treuziñ ar rañvell.

En tu all d'he arc'hwel reoliñ al luc'had e c'hoari ar rañvell war spisted ar skeudenn. Amañ e rankomp resisaat an hanc'herieg.

Pa luc'hwezer, e vez spis pe dispis ar skeudenn hervez ar pellder diouzh an amkanell eus an dra luc'hwezet. A-gentouez, ez eus un daveadur jedoniel etre pellderioù ketep an dra hag e skeudenn hervez stihed an amkanell. En devoud, al lec'h ma vez spis ar skeudenn ned eo ket un egorenn div vent, ur blaenenn a-serzh war ahel an amkanell, met un egorenn deir ment, dezhi un donder bras pe vrasoc'h astennet a-raok hag a-dreñv ar blaenenn-se — egorenn a ginnigan envel an *noñv a spisted*, eleze hollad loadoù an dra ma vez spis e skeudenn evit an un reizhadur eus an amkanell — pa vez loet an dra er-maez eus an noñv a spisted ez eo dispis pe *toc'h* ar skeudenn ; ar vent a zeseller en noñv enta eo e *zonder*. Lavarout a reer ez eo bras donder an noñv pa chom spis ar skeudenn evit ur skalfad bras a bellderioù eus an dra.

En tu all da spisted ur skeudenn e komzer eus an *g* anezhi, eleze eus lemmded ar munudoù luc'hwezet. En ur ster heñvel e komzer ivez eus *despizadur* ar skeudenn, eus *diarunusted*. Pa vez dister an og e reer anv a *amog*. Evel a welimp pelloc'h emañ ar spisted, an og, a-geñver gant ar stiañ hag ivez gant perzhioù 'zo eus ar goc'henn : ur skeudenn graet diwar-bouez un amkanell vat reizhet dik a c'hell bezañ dispis, *amog*, mar bez lenet war ur goc'henn disterberzh.

Un igorad bras eus ar rañvell a leia donder an noñv : un dudenn a stier warni a vo spis war ar skeudenn tra ma vo toc'h an drekva. Mar strishaer an igorad e kresk donder an noñv hag an dudenn war ar skeudenn a vo gwelet spis dirak un drekva ken spis all.

Alese ez eus daou zoare da jediñ an igorad : pe er *mod hedventadel*, dre ober stad eus ar stihed hag eus donder an noñv ; pe er *mod luc'hventadel*, dre ober stad eus feur al luc'had o tegouezhout gant ar goc'henn (ar mod-mañ a arverer pa vez kemplezh an amkanelloù, enno lies ferenn o lugañ un darn vat eus al luc'had). Da heul, war amkanelloù 'zo e vez daou zereziadur : hedventadel (f-stop) ha luc'hventadel (t-stop).

An igorad a c'hell gwiskañ stummoù diseurt. Peurliesañ avat ez eo kelc'hiek — evel kanevedenn al lagad (houmañ o vezañ ur rañvell vevedel). Alese an anv *iriz* a vez roet ivez dezhi. An iriz a c'hoarvez eus ur gurunennad follennoù moan stalet e doare dilennoù ur vleunienn, an *diloù*, a ra, dre riklañ an eil re war ar re all, d' an igorad strizhañ pe distrizhañ.

Eomp, evel boaz, da C'heriadur Pascal LE MOAL.

diaphragme ◊ *a*) diaphragm, aperture, stop, *b*) *US* : iris ◊ **rañvell *b*.-où, igorad *g*.-où**
 ~ géométrique ◊ f-stop¹, geometrical stop ◊ **igorad hedventadel, f-stop**
 ~ minimum ◊ minimum aperture ◊ **igorad izek**
 ~ photométrique ◊ T-stop², transmission stop, transmittance stop ◊ **igorad luc'hventadel, t-stop**
 afficher le ~ ◊ to set the aperture ◊ **desezañ ar rañvell, desezañ an igorad**
 bague de ~ ◊ aperture ring, diaphragm ring ◊ **gwalenn *b*.-où igorad, gwalenn rañvell**
 changement de ~ ◊ change of aperture ◊ **kemmañ igorad**
 changer le ~ ◊ to change the aperture ◊ **kemmañ igorad**
 échelle des ~s ◊ stop scale, aperture scale ◊ **skeul an igoradoù**
 fermer le ~ ◊ to stop down, to close down ◊ **serrin ar rañvell**
diminuer l'exposition ◊ to decrease the exposure ◊ **leiaat ar c'hizvezh**
 ouverture de ~ ◊ aperture, lens opening ◊ **igorad *g*.-où**
 ouvrir le ~ ◊ to open up *the aperture* ◊ **igeriñ¹ ar rañvell**
augmenter l'exposition ◊ to increase the exposure ◊ **muiaat ar c'hizvezh**

¹ Al lizherenn f zo amañ tallizherenn *Sz. focus, focal*

² Al lizherenn T pe t (kemmoù a noter eus un aozer d'egile) zo amañ tallizherenn *Sz. transmission, transmittance*.

¹ *Igeriñ ar rañvell* a dalvez kement ha "kreskiñ an igorad".

pale de ~ ◇ iris

leaf ◇ **di**

1

2 g.-où rañvell

réglage automatique du ~ ◇ automatic iris control ◇ **reoliñ emgefreak ar rañvell**

télécommande de ~ ◇ aperture remote control ◇ **pellreoliñ ar rañvell**

SPISTED AR SKEUDENN

Seul spisoc'h e vez ur skeudenn ma naou warni muioc'h a vunudoù eus an dra skeudennet — ma naou warni pikoù bihanoc'h eus an dra skeudennet. Alese an adanv *ogek* arveret da heñvelster da *spis*, an *g* o vezañ perzh spisted ur skeudenn.

Muzuliet e vez *spisted* ur skeudenn e termenoù a *zespizadur* pe a *ziarunusted* (brasañ niver daouadoù linennoù diforc'hadus dre vilimetr); *despizadur* pe *diarunusted* un amkanell pe ul livrizhenn zo o barrezh da ziforc'hiñ daou boent nes. Er pellwel hag er video e tewezerher un *diarunusted a-zerc'h* a zo niverenn al linennoù war ar skramm hag un *diarunusted a-zremm* a zo niver ar poentoù dre linenn (sl. GSTL. ¶ 358).

1. Diarunusted un amkanell zo e dalc'h :

a) perzhioù enien ar ferennoù a ya d' he ober ha rikted o marc'hadur,

b) ar stiañ, eleze reizhadur an amkanell evit ma ve he sti a geñver azas gant an dra da luc'hwezañ.

² Kb. *dil* "honeycomb ; structure ; petal" zo bet amprestet c'hoazh e Br. *dilenn* "pep hini eus elfennoù kurunenn ur vleunienn" (sl. *Ar Priñs Bihan*, pp. 30, 31, 62). Br. *dilenn* ned eo ket ur stumm eus Br. *delienn*, ar ster "honeycomb" gant Kb. *dil* a lakfe kentoc'h a-wel ur gerentiez gant Br. *direnn, terenn*.

[TAM – 29 12 99] E gwirionez ne oa ket dav amprestañ Kb. *dil* pa 'z eus e BrE. *dil -enn* « delioù, petal ; 'delioù' pin » e-kichen *diliav -enn* [ma ne c'hell ket *-iav* bezañ al liester *-ioù*], « delioù ». Kenster e vez meneget '*dél -enn*' ha '*deliaù*' gant ar geriadurioù. « Dans l'Arvor, *deliaù* signifie feuilles ; en ce dernier sens l'Argoët dit *dél, délieu* » (P. Le Goff, suppl. DBVF 43). Ma zad a rae gant [díl] e pep ster. Ma mamm a ziforc'he [dil], « delioù pin », [dil -en], « petal » diouzh [d'liÁÁ], « delioù ». *Diliav* zo diwanet diwar gemmesk gant *iliav*, « delioù red », evel ma lavarar [dAriÁ] evit *erru*, dre gemmesk gant *darev* ! N' ouzon ket hag ur c'heñver a c'hell bezañ gant *direnn, terenn* [a c'hallfe bezañ diwar **tir-*, « sec'h, krin », hIW. *tir* ; kv. e Krac'h [tírEn'Á] (an heol) ha (bara) [tírEn'k] (.i. gant tammou 'sec'h', diboazh, ennañ)]. V. Henry a venege ur Gr. *qulla* « delioù » (?) e-kichen *qallov* « barr glas ». Guyonvarc'h en *Ogam* a ziforc'he kKt. **delia*, Iw. *deil*, Kn. *dele*, Br. *delez*, Gr. *qallov*", Al. *Dolde*, diouzh kKt. **dulla*, Br. *deil, delioù*, Kn. *dêl, delen*, hIW. *duile*.

2. Diarunusted al livrizhenn zo e dalc'h stankted he arwe.

Emañ ar spisted ivez e dalc'h ment ar skeudenn : pep doare dalc'het kevatal a du 'rall, e vez luc'hwezet muioc'h a vunudoù war ur c'horreenn vras eget war unan vihan.

Ur skeudenn hep spisted a lavarer *dispis* pe *toc'h*¹. Arbennoù an *dispisted* (an *toc'h*) a c'hell bezañ :

1. Ul luc'hwezañ, ul louc'hañ pe ur bannañ gant un amkanell stiet fall ; en degouezh-mañ e lavarer ez eo dister *g* ar skeudenn, ez eo *amog*.

2. Ur fiñv a-berzh ar skeudenner pe a-berzh ar skeudened re vuan e-keñver tizh ar stanker ; en degouezh-mañ e komzer eus ur skeudenn *ruzet*, eus ar *ruzed* anat warni.

Ur perzh mat a reer peurliesañ eus ar spisted. Koulskoude, luc'h- ha fiñvskeudennerion 'zo a denn aozadoù eus an amog war-benn dec'han un aergelc'h “romantel”, h.a. Anv a reer neuze a *amog kuñv*.

GERVA BREZHONEK-SAOZNEK-GALLEK

amkanell *b.-où* ◇ lens, optic ◇ objectif

amog *aa.* & *g.-où* ◇ lacking in sharpness, lack of sharpness ◇ manquant de piqué, manque de piqué

amog kuñv ◇ soft focus ◇ flou artistique

aozad *g.-où* ◇ effect ◇ effet

arwe *g.-où* ◇ grain ◇ grain

bannañ ◇ projection ◇ projection

derez *g.-ioù* ◇ stop ◇ graduation, diaph

desezañ ◇ to set ◇ régler, afficher

despizadur *g.-ioù* ◇ resolution, sharpness ◇ définition

diarunusted *b.* ◇ resolution, sharpness ◇ résolution, définition

diarunusted a-zerc'h ◇ vertical resolution ◇ définition verticale

diarunusted a-zremm ◇ horizontal resolution ◇ définition horizontale

dil *g.-où rañvell* ◇ iris leaf ◇ pale de diaphragme

dilenn *b.-où* ◇ petal ◇ pétale

dispis ◇ fuzzy ◇ sans netteté, flou

donder *g.-ioù an noñv* ◇ depth of field ◇ profondeur de champ

drekva *g.-où* ◇ background set ◇ arrière-plan

¹ Br. *toc'h* & *teuc'h* zo dezho da geveleb Kb. *tawch* "mist, haze, fog" (GMB 696) ha n'eo ket forc'hañ diouzh steriegezh Br. *toc'h* kinnig evitañ ar ster-mañ.

f-stop *g.* ◇ f-stop ◇ f-stop
hordenn *b.-où luc'h* ◇ light beam ◇ faisceau lumineux
igorad *g.-où* ◇ aperture, lens stop ◇ ouverture de diaphragme
igorad hedventadel ◇ geometrical stop, f-stop ◇ diaphragme géométrique, f-stop
igorad izek ◇ minimum aperture ◇ diaphragme minimum, ouverture minimum
igorad luc'hventadel ◇ transmission stop, transmittance stop, t-stop ◇ diaphragme photométrique, t-stop
igorad uc'hek ◇ maximum aperture ◇ diaphragme maximum
kizañ ◇ to expose ◇ exposer
kizvezh *g.-ioù* ◇ exposure time ◇ durée d'exposition, temps de pose
koc'henn *b.-où* ◇ film, stock ◇ pellicule
lenañ ◇ to shoot *a film* ◇ tourner *un film*
livrizhenn *b.-où* ◇ emulsion ◇ émulsion
louc'hañ ◇ printing ◇ tirage
luc'had *g.-où* ◇ lighting ◇ quantité de lumière, éclairage
luc'hadur *g.-ioù* ◇ lighting ◇ éclairage
luc'hwezañ ◇ to shoot, shooting, shot ◇ faire des prises de vues, prise de vue
lugañ ◇ to absorb, absorption ◇ absorber, absorption
mod *g.-où hedventadel* ◇ f-stop ◇ mode géométrique
mod luc'hventadel ◇ t-stop ◇ mode photométrique
muiaat ar c'hizvezh ◇ increase the exposure ◇ augmenter l'exposition
noñv *g.-où a spisted* ◇ field of sharpness, focal field ◇ champ de netteté, zone de netteté
o
g *g.-où* ◇ sharpness ◇ piqué, définition, finesse de résolution
ogek ◇ sharp ◇ piqué
pellder *g.-ioù* ◇ length, distance ◇ distance
pellreoliñ ◇ remote control ◇ télécommande
rañvell *b.-où* ◇ diaphragm, aperture, stop, iris ◇ diaphragme
reizhadur *g.-ioù* ◇ adjustment, setting ◇ réglage
ruzed ◇ blur, blurring ◇ bougé
ruzet ◇ blurred ◇ bougé
skeudenn *b.-où* ◇ image, picture ◇ image
spis ◇ in focus, sharp ◇ net
spisted *b. ar skeudenn* ◇ sharpness ◇ netteté de l'image
stanker *g.-ioù* ◇ shutter ◇ obturateur
stankted *b. an arwe* ◇ fineness of grain ◇ finesse du grain
sti ◇ focus, focal point ◇ foyer *optique*
stiañ (war) ◇ to focus (on) ◇ mettre au point (sur)
stihed *g.-où* ◇ focal length ◇ distance focale, focale
t-stop *g.* ◇ t-stop ◇ t-stop

toe'h *aa.*

&

g. ◇ fuzzy ◇ flou, sans netteté